

Správa o bezpečnosti Slovenskej republiky za rok 2018

Úvod

Správa o bezpečnosti Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) sa vypracúva ako súčasť informovania a podpory rozhodovania vlády Slovenskej republiky o bezpečnosti Slovenskej republiky (ďalej len „SR“). Informuje o hrozbách a faktoroch ovplyvňujúcich realizáciu bezpečnostných záujmov SR, resp. bezpečnosť štátu, o jej zachovávaní v hodnotenom roku a integruje návrhy opatrení na jej zachovanie v ďalšom období. Správa zohľadňuje aj obsah správ o bezpečnosti spracúvaných bezpečnostnými radami krajov.

Plnenie opatrení zo Správy o bezpečnosti SR za rok 2017

Opatrenie č. 1:

Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR návrh Koncepcie bezpečnostného systému SR.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo obrany SR a Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: 31. 12. 2019

Od prijatia opatrenia v rámci predchádzajúcej Správy o bezpečnosti SR (17. 10. 2018) sa uskutočnil zber, analýza a štúdium podkladov vecne súvisiacich s predmetnou problematikou. Pripravovali sa obsahové zámery návrhu koncepcie, harmonogram plnenia čiastkových úloh a určil sa zodpovedný koordinátor riešenia opatrenia za Ministerstvo vnútra SR. Začiatkom roka 2019 bola zriadená medzirezortná pracovná skupina a uskutočnilo sa jej prvé zasadnutie.

Opatrenie sa plní.

Opatrenie č. 2:

Realizovať projekt špecializovaného vzdelávania v oblasti Integrovaného záchranného systému pri prijíme tiesňových volaní na linku tiesňového volania 112.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR

Termín: do 31. 12. 2019

Prebiehala príprava vytvorenia školiaceho strediska pre operátorov koordinačných stredísk integrovaného záchranného systému v priestoroch Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Bol vypracovaný „Projekt vzdelávania v oblasti integrovaného záchranného systému“, ktorého súčasťou je aj obsahová náplň kurzu (dvojtýždňová odborná príprava operátorov čísla tiesňového volania 112). Zároveň boli uvoľnené finančné prostriedky, naplánované zabezpečenie prestavby priestorov budúceho školiaceho strediska a vybavenia týchto priestorov požadovaným materiálno-technickým vybavením a začatá realizácia verejného obstarávania a ďalšie aktivity na zabezpečenie školiaceho strediska.

Opatrenie sa plní.

Opatrenie č. 3:

Zriadiť pod vedením Ministerstva hospodárstva SR, ktoré je podľa § 39 ods. 7 zákona č. 179/2011 Z. z. správcom špecifického aplikačného programu jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie s ochrannou známkou EPSIS® JISHM, pracovnú skupinu zloženú zo zástupcov Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva vnútra SR, zástupcov okresných úradov v sídle kraja, spoločnosti VUJE a. s. Trnava, ktorá je systémovým integrátorom, a zástupcov Združenia miest a obcí Slovenska. Jej úlohou bude riešiť zapojenie malých obcí alebo aj miest do uvedeného informačného systému, ktoré sa doteraz do neho neregistrovali. Pracovná skupina sa zameria aj na príčiny a ďalšie otázky týkajúce sa slabej aktivity registrovaných používateľov z obcí a miest v rámci práce s týmto informačným systémom.

Zodpovedá: Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo vnútra SR

Termín: do 31. 12. 2018

V súlade s opatrením bola zriadená pracovná skupina, ktorá prvýkrát zasadala v decembri 2018, pričom prerokovala zameranie a harmonogram svojej činnosti.

Opatrenie bolo splnené.

1. Činnosť vlády SR, Bezpečnostnej rady SR a bezpečnostných rád krajov v bezpečnostnom systéme SR

Vláda SR pokračovala v plnení svojho programového vyhlásenia aj v oblasti bezpečnosti a obrany štátu. Prerokovala najmä informatívne, hodnotiace a koncepčné materiály. Išlo o materiály z rôznych oblastí bezpečnosti. V oblasti zabezpečenia obrany štátu to boli najmä koncepčné a plánovacie materiály zamerané na rozvojové procesy v ozbrojených silách SR (ďalej len „OS SR“), resp. materiály na plánovanie rozvoja podpory obrany štátu, rozvoj právneho rámca na úseku obrany štátu alebo týkajúce sa vyslania vojakov do tzv. predsunutej vojenskej prítomnosti Organizácie Severoatlantickej zmluvy (ďalej len „NATO“) a vojenských cvičení. Vláda SR schválila *Koncepciu rozvoja systému obrany štátu*, ktorá definuje základné systémové opatrenia na zvyšovanie úrovne zabezpečenia obrany štátu v zmenenom bezpečnostnom prostredí. Reakciou na rastúci trend hybridných hrozieb bolo schválenie *Koncepcie pre boj SR proti hybridným hrozbám* vládou SR a nastavenie základného inštitucionálneho rámca v tejto oblasti. Vláda SR sa zaoberala aj materiálmi zameranými na kritickú infraštruktúru a krízový manažment, sociálnou situáciou, energetickou bezpečnosťou vrátane tvorby pohotovostných zásob a predchádzaním terorizmu, bojom proti obchodovaniu s ľuďmi, protikorupčnou politikou a tiež právnym rámcom vo vzťahu k ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti, opatreniami proti zavlčeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty, prevenciou a manažmentom zosuvných rizík, ako aj adaptáciou SR na zmenu klímy.

Bezpečnostná rada SR na svojich zasadnutiach, okrem poskytovania odporúčaní k prerokovávaným materiálom, priebežne vyhodnocovala bezpečnostnú situáciu v SR a vo svete, a to aj s využitím informácií Situačného centra SR, ktoré je súčasťou Kancelárie Bezpečnostnej rady SR v organizačnej štruktúre Úradu vlády SR.

Zo správ o bezpečnosti na území jednotlivých krajov za rok 2018 vyplýva, že na základe všeobecne záväzných právnych predpisov sa pokračovalo v príprave a plnení opatrení na minimalizovanie rizík vyplývajúcich z krízových plánov na území krajov, na zamedzenie a zníženie nežiaducich účinkov na obyvateľstvo, hospodárske zvieratá a životné prostredie pri vzniku krízovej situácie. Naďalej však pretrvávali v rámci jednotlivých krajov problematické a kritické oblasti spojené s nedostatočnou odbornou pripravenosťou orgánov krízového riadenia, materiálno-technickým vybavením a tiež s personálnou stabilizáciou členov orgánov krízového riadenia a zamestnancov na jednotlivých odborných úsekoch činnosti pri zachovávaní bezpečnosti štátu.

Na základe vyhodnotenia správ z území krajov možno v oblasti integrovaného záchranného systému pozorovať ďalšie nedostatky týkajúce sa materiálno-technického a technologického zabezpečenia a tiež vzdelávania a odbornej prípravy zamestnancov.

Kontroly v oblasti bezpečnosti štátu z úrovne Úradu vlády SR boli zamerané na krízové plánovanie na ústredných orgánoch štátnej správy, na činnosť orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy v oblasti krízového riadenia, ako aj na oblasť civilnej ochrany a ochrany pred povodňami. Kontroly boli vykonané na 3 ústredných orgánoch štátnej správy, na 5 okresných úradoch a v 6 obciach. Z kontrol vyplynulo, že stanovené úlohy štátnej správy boli kontrolovanými subjektmi väčšinou plnené s nedostatkami, ktoré ale nemali systémový charakter. Nedostatky vyplývali z nedôsledného aplikovania ustanovení príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov pri činnosti orgánov krízového riadenia a pri spracovávaní dokumentácie najmä na úseku krízového plánovania, civilnej ochrany ale aj dokumentácie na úseku ochrany pred povodňami. Na odstránenie zistených nedostatkov boli vedúcimi kontrolovaných subjektov prijaté adekvátne opatrenia.

Kontrolou plnenia úloh preneseného výkonu štátnej správy obcami v oblasti hospodárskej mobilizácie boli opäť konštatované nedostatky v činnosti obcí pri spracovávaní údajov v špecifickom aplikačnom programe jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie s ochrannou známkou EPSIS[®] JISHM. Na túto skutočnosť upozorňovala už

Správa o bezpečnosti SR za rok 2015 a situáciu podobne hodnotili správy aj v ďalších rokoch. Kontrolované okresné úrady Bratislavského kraja v rámci riadiacej, koordinačnej a kontrolnej činnosti sa síce voči obciam zameriavali aj na oblasť jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie, ale v konečnom dôsledku je jeho využívanie alebo nevyužívanie dôsledkom rôzneho prístupu obcí k plneniu zákonných povinností, čo je do značnej miery aj dôsledkom nedostatočného odborného personálneho zabezpečenia v obciach a taktiež súvisí v niektorých prípadoch (hlavne malé obce do 300 obyvateľov) s nedostatočnými technickými možnosťami alebo zručnosťami používateľov uvedeného informačného systému.

2. Charakteristika bezpečnostného prostredia, hrozby a faktory ovplyvňujúce bezpečnostnú situáciu

V bezpečnostnom prostredí pretrvávali mnohé javy z predchádzajúcich rokov, zároveň vznikali nové udalosti, ktoré ovplyvňovali bezpečnostnú situáciu v SR. Východiskovými piliermi bezpečnosti, stability a prosperity SR bolo aj v roku 2018 jej členstvo v NATO a Európskej únii (ďalej len „EÚ“).

Turbulentný vývoj na globálnej scéne charakterizovalo pokračujúce formovanie mocenských centier a ich silnejúce súperenie sprevádzané nárastom ekonomického protekcionizmu, unilateralizmu a oslabovania medzinárodných inštitúcií. Napriek prínosu medzinárodných organizácií ako Organizácia Spojených národov (ďalej len „OSN“) či Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“) pre medzinárodný mier, bezpečnosť a stabilitu sa potvrdzovala taktiež ich limitovaná účinnosť v riešení niektorých problémov. Dôsledkom tohto vývoja bolo ďalšie oslabovanie systému medzinárodného práva.

Kľúčovým faktorom realizácie bezpečnostných záujmov SR naďalej zostávajú silné transatlantické vzťahy. Vyskytli sa názorové rozdiely v niektorých zahranično-politických otázkach (napr. Irán, blízkovýchodný mierový proces, obchodné vzťahy), tieto však neovplyvnili kvalitu transatlantického spojenectva. Praktická angažovanosť USA v európskej bezpečnosti sa zvyšovala popri ostatných spojencoch, ktorí zároveň sumárne zvyšovali obranné výdavky reflektujúc aj princíp spravodlivého zdieľania bremena kolektívnej obrany.

Realizáciu bezpečnostných záujmov SR najviac ovplyvňoval vývoj vo východnom susedstve EÚ vrátane vývoja vzťahov NATO/EÚ a Ruska a tiež situácia v južnom susedstve EÚ predovšetkým na Balkáne, Blízkom východe a v severnej Afrike.

Ozbrojený konflikt na Ukrajine naďalej vplýval na situáciu vo východnom susedstve SR a zostáva hrozbou pre bezpečnosť Európy. Po prvýkrát v histórii bolo v susednej krajine vyhlásené stanné právo. V roku 2018 však situácia na Ukrajine nemala priamy a výraznejší dosah na bezpečnosť SR.

Kvalita vzťahov medzi NATO, EÚ a Ruskom prechádzala dynamickým vývojom. Narušené vzťahy členských štátov NATO a EÚ na jednej strane a Ruska na strane druhej z predchádzajúcich rokov boli poznačené zvýšeným napätím. Príčinami boli incident ozbrojených zložiek Ruska a Ukrajiny v blízkosti Kerčského prielivu, použitie bojových chemických látok cielene proti vybraným osobám žijúcim na území Spojeného kráľovstva, škodlivé spravodajské aktivity a kybernetické útoky v niektorých členských štátoch NATO a EÚ, ako porušenie zvrchovaných práv iných štátov. Členské štáty NATO a EÚ reagovali opatreniami v diplomatickej, resp. sankčnej rovine voči Rusku, ktoré konalo recipročne. Negatívnym javom bol aj pokračujúci nárast vojenských kapacít Ruska na územiach (napr. Kaliningrad, Krym) susediacich s územím členských štátov NATO a EÚ.

V členských štátoch NATO dochádzalo v dôsledku informačného pôsobenia aj k pokusom o oslabovanie euroatlantickej jednoty a ovplyvnenie vnútropolitickej situácie, pričom sa profitovalo z pôsobenia extrémistických alebo tzv. protisystémových strán a alternatívnych médií. Kampane v členských štátoch NATO a EÚ sa snažili prehľbovať nedôveru verejnosti voči štátnym inštitúciám a politickému zriadeniu ako takému. Škodlivé

informačné pôsobenie a kybernetické útoky sa nevyhli ani SR, nemali však charakter intenzívnej, špecificky zameranej hybridnej kampane a nebolo proti SR zaznamenané ani použitie agresívnejších prostriedkov.

Potenciál ovplyvniť bezpečnostnú situáciu SR mala aj krehká stabilita na západnom Balkáne, ktorá bola vystavená zvýšeným rizikám kvôli zhoršeniu vzťahov medzi Belehradom a Prištinou. Pozitívom bolo uzavretie dohody o názve Severného Macedónska a jeho pozvanie do NATO.

Negatívnym javom z hľadiska bezpečnostných záujmov SR bola aj pokračujúca erózia mechanizmov kontroly zbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia, ale aj prípady použitia chemických zbraní. Riziká šírenia zbraní hromadného ničenia pretrvávali napriek ukončeniu jadrových a raketových testov Severnej Kórey a začatiu dialógu o likvidácii jej vojenského jadrového programu. Pozitívnym faktorom bolo udržanie implementácie Spoločného komplexného akčného plánu s Iránom (JCPOA). Pokračovalo zvýšené úsilie viacerých štátov sveta v oblasti zbrojenia a vývoja sofistikovaných vojenských technológií vrátane raketových prostriedkov.

Realizáciu bezpečnostných záujmov SR, resp. jej bezpečnostnú situáciu ovplyvňovali aj pokračujúce konflikty a krízy najmä v Afganistane, Líbyi, Sýrii a v iných štátoch Blízkeho východu a severnej Afriky s negatívnymi dôsledkami v oblasti terorizmu a nelegálnej migrácie.

V Afganistane, ako následok boja opozičných síl vrátane rôznych teroristických skupín a národných bezpečnostných síl, zároveň prebiehali rokovania o mierovom riešení. V Líbyi pokračovali boje medzi skupinami usilujúcimi sa o moc v krajine. V priebehu roka sa podarilo významne zredukovať oblasti pod kontrolou Daesh (tzv. Islamského štátu) v Sýrii a zatlačiť tak jeho bojovníkov do malých izolovaných enkláv. Teroristická organizácia Daesh, po teritoriálnych, personálnych a operačných stratách v Sýrii a Iraku transformujúca sa na decentralizované militantné hnutie, si udržiavala silný ideologický vplyv prostredníctvom intenzívnej mediálnej extrémistickej propagandy najmä vo virtuálnom prostredí. Stále významným aktérom na globálnej extrémistickej scéne bola aj teroristická organizácia Al-Káida a jej regionálne odnože. Rizikom pre viaceré európske štáty bol návrat ich občanov, ktorí bojovali po boku teroristických skupín. Napriek tomu, že sa v Európe medziročne znížil počet úspešne realizovaných útokov a zvýšil sa počet úspešne zmarených útokov, pretrvávala vysoká úroveň teroristickej hrozby.

Na rozdiel od niektorých členských štátov EÚ nebola SR objektom teroristického útoku, ani iného bezpečnostného incidentu s teroristickým pozadím, ani sa nezaznamenali žiadne signály, ktoré by poukazovali na zvyšovanie rizika teroristického útoku, resp. iného bezprostredného teroristického ohrozenia na území SR. Teroristická hrozba sa tak týkala bezpečnostných záujmov SR najmä v kontexte teroristických útokov v iných členských štátoch EÚ a v podobe ohrozenia zdravia a životov občanov SR v zahraničí, najmä pôsobiacich v štátoch severnej Afriky a Blízkeho východu. Občania SR teroristickými útokmi v zahraničí neboli priamo zasiahnutí, žiadny občan SR nebol zranený ani usmrtený.

Ozbrojené konflikty, autoritárske režimy a zlá socioekonomická situácia bez vyhliadok na skoré zlepšenie boli príčinami pokračujúcich extrémistických aktivít namierených proti vládam v týchto regiónoch a hnacími silami migrácie smerom do EÚ. Hoci počet nelegálnych migrantov mal v uplynulých rokoch klesajúcu tendenciu, počty pricestovaných do EÚ rôznymi trasami dosahujú desiatky tisíc osôb. Najsilnejší migračný tlak bol na tzv. západnej stredomorskej migračnej trase vedúcej z Afriky do Španielska.

Nelegálna migrácia na území SR medziročne mierne vzrástla, čo bolo spôsobené rastom kategórie neoprávneného prekročenia vonkajšej hranice. Dominantný podiel na celkovej nelegálnej migrácii v SR mal však naďalej neoprávnený pobyt. Aj v roku 2018 pretrvávali snahy niektorých osôb z rizikových krajín o zneužitie legálnych spôsobov vstupu na územie SR. Išlo napríklad o žiadateľov o povolenie na prechodný pobyt v SR s cieľom

podnikania, pričom podnikanie bolo len zámienkou na získanie povolenia na pobyt v SR, resp. získanie možnosti voľného vstupu do akéhokoľvek členského štátu EÚ.

V globálnom meradle boli zaznamenané viaceré kybernetické útoky veľkého rozsahu zamerané na štátne a súkromné ciele, ako aj na jednotlivcov, pričom niektoré z nich mali dopad na základnú infraštruktúru SR a na infraštruktúru jej spojencov a partnerov.

Kybernetický priestor SR bol zasiahnutý ransomvérovými kampaňami rôznej intenzity. Používali sa pri nich viaceré typy škodlivého softvéru, ktorý znemožňuje počítačovému systému riadne fungovať a šifruje dáta v napadnutom zariadení pričom následne požaduje od obete výkupné za obnovenie dát a tým pádom aj funkčnosti zariadenia. Tieto kampane boli spojené s úsilím útočníkov získať finančný prospech od obete.

Boli zaznamenané aj kampane, ktorých cieľom bolo zapojiť napadnuté zariadenia do botnetových sietí (sietí internetových robotov, ktoré bez vedomia používateľov napadnutých zariadení vykonávajú úlohu naprogramovanú útočníkom). Vytvárané botnetové siete sa snažili útočníci využiť na koordinované útoky typu DDoS (Distributed Denial of Service), ktoré mali znefunkčniť alebo znepriístupniť služby poskytované štátnymi organizáciami (napr. webová stránka vlády SR, Ministerstva vnútra SR, portál Slovensko.sk). Útoky boli vedené aj na zariadenia s internetovou konektivitou, vrátane pokusov o zneužitie týchto zariadení na on-line útoky a adresné phishingové kampane (neoprávnené získavanie osobných údajov, prístupových hesiel a ďalších citlivých podrobností o zariadeniach a ich používateľoch) zamerané na štátne ciele, ale aj napríklad na bankový sektor.

V rámci negatívnych aktivít súvisiacich s ťažením kryptomien (získavaním virtuálnych digitálnych platidiel založených na kryptografii, ktorých získavanie vyžaduje veľký počítačový výkon a vysokú spotrebu elektrickej energie) sa útočníci snažili ovládnuť a získať výpočtovú silu napadnutej techniky, a to napríklad prostredníctvom zneužívania redakčných systémov webových stránok a inštalácií škodlivého kódu, ktorý využíval výpočtový výkon zariadenia návštevníka napadnutej webovej stránky.

V roku 2018 boli identifikované viaceré IP adresy registrované v SR ako podozrivé z možného zneužitia na vedenie kybernetických útokov zo zahraničia. Boli spojené so snahou útočníkov preniknúť k dátam z informačných systémov niektorých orgánov štátnej správy SR alebo s hľadaním zraniteľností v informačných systémoch, ktoré by mohli byť využité pri iných kybernetických útokoch v SR. Bol odhalený kybernetický útok na infraštruktúru rezortu diplomacie, pri ktorom bol použitý sofistikovaný škodlivý kód umožňujúci útočníkom exfiltráciu dát zvnútra organizácie na servery v zahraničí.

Bezpečnostnú situáciu v SR ovplyvňoval porovnateľne s minulými rokmi aj problém extrémizmu. Extrémistická scéna, najmä pravicová, sa prejavovala snahou o propagáciu svojich posolstiev vo virtuálnom priestore a o posilnenie politického a spoločenského vplyvu.

Trestná činnosť bola naďalej významným faktorom vývoja bezpečnostnej situácie, pričom pri stabilnom spektre trestných činov sa menila ich početnosť. Situácia v tejto oblasti bola porovnateľná s predchádzajúcim obdobím s pozitívnym aj negatívnym vývojom v rôznych druhoch trestnej činnosti, pričom došlo k poklesu celkovej kriminality.

Avšak obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy investigatívneho novinára a jeho snúbenice v obci Veľká Mača, ako extrémne výnimočná udalosť v SR, výrazne ovplyvnil spoločenskú atmosféru, vyvolal búrlivú reakciu verejnosti a emocionálne poznačil vnímanie negatívnych javov politického a spoločenského života pretrvávajúcich od vzniku SR najmä v oblasti korupcie a vymožitelnosti práva znižujúcich dôveru občanov v štát. Následné masové protestné zhromaždenia občanov, ktoré prebehli bez bezpečnostných incidentov, potvrdili garanciu slobody zhromažďovania v SR, ale aj polarizáciu spoločnosti. V tomto kontexte vzniknuté politické napätie viedlo k rekonštrukcii vlády SR, pričom bola zabezpečená kontinuita funkčnosti ústavných orgánov SR.

Sociálnu stabilitu SR negatívne ovplyvňovali aj dlhodobé sociálne problémy vrátane problému marginalizovaných skupín a regionálnych rozdielov. Naopak, pozitívne v tejto oblasti pôsobil dobrý ekonomický vývoj, najmä rastúce príjmy domácností a pokles

nezamestnanosti. Z hľadiska závislosti na importe strategických surovín a diverzifikácii prepravných trás bola energetická bezpečnosť SR porovnateľná s predchádzajúcim rokom.

Na území SR bolo zaznamenaných 251 mimoriadnych udalostí, teda o 127 menej v porovnaní s prechádzajúcim rokom a bolo vyhlásených o 20 mimoriadnych situácií menej ako v roku 2017. Najčastejšími mimoriadnymi udalosťami boli povodne, nálezy alebo úniky neznámych látok a poplašné správy. Počet požiarov sa oproti predchádzajúcemu roku znížil, avšak škody spôsobené požiarom predstavovali nárast, pričom najvýznamnejšou príčinou vzniku požiarov bola najmä nedbalosť a neopatrnosť dospelých osôb (vypaľovanie trávy a suchých porastov, spaľovanie odpadov, nesprávna manipulácia s otvoreným ohňom).

3. Implementácia Bezpečnostnej stratégie SR

3.1 Realizácia bezpečnostných záujmov SR v zahraničnej a obrannej politike

Na realizáciu bezpečnostných záujmov SR sa v zahraničnej a obrannej politike prijímali rôzne opatrenia reflektujúce bezpečnostné prostredie a stav v oblasti zachovávania bezpečnosti štátu a zabezpečovania obrany štátu. Tieto opatrenia vychádzali z *Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020*, ktoré prijala aj nová vláda SR v marci 2018 a zodpovedali návrhom strategických dokumentov SR v oblasti bezpečnosti a obrany štátu, ktoré vláda SR schválila v októbri 2017. Hoci pokračovala politická diskusia o niektorých čiastkových aspektoch návrhu *Bezpečnostnej stratégie SR*, v súvislosti s čím neboli návrhy nových stratégií v oblasti bezpečnosti a obrany štátu prerokované v Národnej rade SR, rok 2018 bol prvým rokom, keď boli vládou SR, zodpovednou za obranu a bezpečnosť štátu, implementované viaceré významné opatrenia v ich intenciách rešpektujúc základné parametre politiky stanovené Národnou radou SR v tejto oblasti.

Vláda SR svojou zahraničnou a obrannou politikou predovšetkým potvrdzovala proeurópsku a proatlantickú orientáciu SR a vytvárala podmienky na zvýšenie úrovne zabezpečenia obrany štátu. SR s ohľadom na svoje možnosti a geopolitické súvislosti jednoznačne presadzovala efektívny multilateralizmus. Vyjadrovala principiálnu podporu dodržiavaniu medzinárodného práva napr. v prípade konfliktu na Ukrajine, incidentu pri Kerčskom prielive a použitia bojových chemických otravných látok na území Spojeného kráľovstva. Naďalej sa aktívne zasadzovala za súdržnosť členských štátov NATO a EÚ vrátane transatlantického dialógu, prispievala k adaptácii medzinárodných organizácií, ktorých je členom, na meniace sa bezpečnostné prostredie, a podporovala užšiu spoluprácu NATO a EÚ.

SR naďalej požívala vysokú mieru medzinárodnej akceptácie, čo okrem jej oceňovanej angažovanosti v rámci operácií a iných aktivít NATO a v rámci operácií a ďalších aktivít v oblasti Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ potvrdzovali aj výkon predsedníctva počas 72. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN, v rámci Vyšehradskej skupiny a príprava predsedníctva v OBSE a Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD).

SR na posilnenie kolektívnej obrany a odstránenia v NATO podporila iniciatívu na zvýšenie pripravenosti ozbrojených síl, opatrenia na zrýchlenie potenciálneho vojenského posilnenia členského štátu v prípade potreby (vojenská mobilita), rozvoj veliteľskej štruktúry NATO, ako aj zvýšenie jeho kapacít v oblasti kybernetickej obrany. Potvrdila zvyšovanie svojich obranných výdavkov v kontexte záväzkov. Významným príspevkom v tejto oblasti bolo aj pokračujúce pôsobenie príslušníkov OS SR v predsunutej vojenskej prítomnosti NATO v Lotyšsku a deklarácia o jej pokračovaní aj v ďalších rokoch. V rámci krízového manažmentu NATO príslušníci OS SR naďalej plnili úlohy v Afganistane s dôrazom na budovanie afganských bezpečnostných síl, čo SR podporila aj finančne. Plnili tiež úlohy v rámci iniciatívy NATO v Iraku zameranej na podporu budovania kapacít bezpečnostných síl, pričom bolo rozhodnuté o účasti OS SR aj v nadväznej misii NATO zameranej na výcvik a poradenstvo. Príslušník OS SR naďalej pôsobil na veliteľstve NATO v Bosne a Hercegovine.

SR podporovala pozvanie Severného Macedónska na vstup do NATO, participovala na plnení partnerskej politiky NATO vrátane podpory integračného úsilia Ukrajiny a Gruzínska, ako aj obranných reforiem Bosny a Hercegoviny, pričom zastupiteľský úrad SR vykonával úlohu kontaktného veľvyslanectva NATO v Sarajeve.

SR podporovala prehlbovanie integrácie EÚ vo viacerých oblastiach, vrátane oblasti bezpečnosti a obrany. V rámci podpory realizácie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ pôsobili príslušníci OS SR naďalej v operácii EÚ v Bosne a Hercegovine, v monitorovacej misii EÚ v Gruzínsku a v prvej polovici roka ešte aj v námornej operácii EÚ v Stredozemnom mori zameranej proti nelegálnej migrácii. SR prispievala aj do civilných misií EÚ, a to v Gruzínsku, v Kosove, v Moldavsku a na Ukrajine. Podporila rozvoj civilných a vojenských kapacít členských štátov EÚ vrátane podpory tzv. civilného kompaktu EÚ, ktorý má zlepšiť jej možnosti v oblasti civilných misií. V rámci Stálej štruktúrovanej spolupráce v oblasti obrany – PESCO pokračovala v účasti v projektoch na tvorbu vojenských spôsobilostí, pričom viedla projekt Euroartillery a vstúpila do nových projektov. SR podporila politiku EÚ zameranú na posilnenie európskej obrannej priemyselnej základne a politik reagujúcich na riziká v kybernetikom a informačnom priestore. SR sa zasadzovala za funkčnú ochranu hraníc Schengenského priestoru, prísnu návratovú politiku a riešenie príčin migrácie v mieste jej vzniku. Na tento účel vyčlenila finančné prostriedky do fondov EÚ zameraných na pomoc štátom v Afrike. Deklarovala pripravenosť na solidaritu v riešení migrácie v EÚ s výnimkou povinných kvót, kde bola pozícia SR nemenná.

Na podporu mieru, bezpečnosti a stability v širšom bezpečnostnom prostredí sa SR podieľala svojimi vojenskými alebo civilnými príspevkami aj na misiách OSN (Cyprus, Golanské výšiny, Haiti) a príslušníci Policajného zboru alebo civilní experti SR pôsobili tiež v misiách OBSE (na Ukrajine, v Severnom Macedónsku, Srbsku a Albánsku). Zástupcovia SR aktívne prispievali k rozvoju agendy OSN v oblasti reformy bezpečnostného sektora. SR pokračovala aj v cielenej rozvojovej spolupráci a poskytla humanitárnu pomoc viacerým štátom, pričom materiálnu humanitárnu pomoc poskytla Iraku, Indonézii, Kazachstanu, Bosne a Hercegovine a Afganistanu.

SR z pozície predsedajúceho vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE aktívne presadzovala dialóg o budúcich bezpečnostných výzvach a rizikách s dôrazom na otázky budovania dôvery medzi účastníckymi štátmi OBSE a obnovenie rokovaní o režime kontroly konvenčných zbraní v Európe.

SR vytvárala podmienky na ďalší rozvoj svojej bilaterálnej spolupráce, ktorá má aj významnú bezpečnostnú a obrannú dimenziu, najmä s Českou republikou, Francúzskom a Nemeckom. SR vyhostila zástupcu úradu pridelenca obrany Veľvyslanectva Ruska z dôvodu, že vykonával spravodajské aktivity voči záujmom SR a NATO a jeho konanie ako diplomatického pracovníka bolo v rozpore s Viedenským dohovorom. Na realizáciu svojich bezpečnostných záujmov vyvíjala aj aktivity v rámci predsedníctva vo Vyšehradskej skupine.

Vláda SR rozhodla o príprave aktuálneho koncepčného rozpracovania ďalšieho rozvoja bezpečnostného systému SR. Pripravený bol návrh *Národného systému reakcie na krízové situácie* s predložením na rokovanie vlády SR v roku 2019.

V nadväznosti na návrh *Obrannej stratégie SR* (2017) bola vládou SR schválená *Koncepcia rozvoja systému obrany štátu* (nahradila koncepciu z roku 2002). Jej účelom je spresnenie poslania, úloh a fungovania systému obrany štátu s dôrazom na skvalitnenie riadenia obrany štátu najmä v čase vojny a vojnového stavu. Zásadné opatrenia tejto koncepcie sa primerane premietali do pripravovaného návrhu novely zákona o obrane SR a ďalších súvisiacich predpisov. Pripravený bol návrh novely zákona o Vojenskej polícii rozširujúci jej právomoci a bol schválený návrh novely zákona o vojnových veteránoch skvalitňujúci starostlivosť o tento personál.

Operačná pripravenosť OS SR bola naďalej limitovaná v dôsledku dlhodobého pretrvávajúcich obmedzení v oblasti naplnenosti jednotiek ozbrojených síl personálom, dostupnosti a kvality výzbroje, techniky a materiálu a výcviku. Uvedené obmedzenia naďalej

limitovali aj kvalitu spôsobilostí OS SR a tým aj úroveň plnenia záväzkov SR v tejto oblasti v rámci NATO. Napriek tomu sa darilo zabezpečovať zvyšujúce sa nároky na účasť OS SR v operáciách mimo územia SR.

Opatrenia v oblasti rozvoja OS SR vychádzali z *Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030* z roku 2017. Na komplexné a systémové riešenie rozvoja vojenského personálu bol vypracovaný návrh *Koncepcie manažmentu vojenského personálu OS SR* so zámerom predložiť ju na rokovanie vlády SR v roku 2019. Táto koncepcia má vytvoriť predpoklady na zastavenie poklesu záujmu o štátnu službu profesionálneho vojaka, na zvýšenie atraktivity, spoločenskej prestíže a konkurencieschopnosti tohto povolania na trhu práce a na zvýšenie záujmu občanov o aktívnu účasť na príprave na obranu štátu. Pripravený bol aj návrh novely zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktorý má umožniť zvýšenie finančného ohodnotenia profesionálnych vojakov po schválení v roku 2019. Pravidelného cvičenia aktívnych záloh sa zúčastnilo 54 vojakov. Ďalší cyklus dobrovoľnej vojenskej prípravy absolvovalo 79 vojakov.

Dynamizované boli aj procesy v oblasti výmeny alebo modernizácie výzbroje a techniky OS SR, v rámci čoho vláda SR schválila viaceré projekty, ktoré vyvážené reflektujú potreby pozemných síl a vzdušných síl, vrátane rozhodnutia o historicky najväčšom projekte – obstaraní nových viacúčelových lietadiel F-16. V Pozemných silách OS SR bolo úsilie zamerané na projekty súvisiace s výmenou hlavných druhov zbraní a bojovej techniky s prioritou zrýchlenia výstavby ťažkej mechanizovanej brigády. Vláda SR schválila obstaranie samohybných kanónových húfnic ZUZANA 2. Začala sa príprava modernizácie tankov T-72 pre novo vytváraný tankový prápor tejto brigády. Do OS SR boli okrem iného dodané modernizované vozidlá BVP-M, dopravné lietadlo C-27J SPARTAN a vrtuľníky UH-60M.

Prebiehali aj výcvikové aktivity OS SR s bezpečnostnými zložkami SR. Realizované boli investície aj do rozvoja vybranej infraštruktúry.

Na podporu zvýšenia úrovne zabezpečenia obrany štátu reagujúc na aktuálne potreby financovania projektov vyzbrojovania bolo rozhodnuté o zásadnom zrýchlení zvyšovania obranných výdavkov SR v ďalších rokoch s výhľadom na úroveň 2 % HDP v roku 2022.

V oblasti podpory obrany štátu sa realizovali procesy v kontexte plánovacích rámcov v tejto oblasti a opatrení hospodárskej mobilizácie. Boli prijímané každoročné opatrenia súvisiace so zabezpečením ochrany a obrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov na obranu štátu.

Na základe schválenia zákona o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný aj zákon Národnej rady SR o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, bolo v štruktúre Vojenského spravodajstva zriadené Centrum pre kybernetickú obranu SR, ktoré získava, sústreďuje, analyzuje a vyhodnocuje informácie dôležité na zabezpečenie kybernetickej obrany, informuje dotknuté subjekty a navrhuje opatrenia na riešenie bezpečnostných incidentov.

3.2 Ochrana ústavného zriadenia, verejného poriadku, bezpečnosť občana a štátu

Na úseku ochrany ústavného zriadenia, verejného poriadku, bezpečnosti občana a štátu naďalej patrila medzi prioritné oblasti pretrvávajúca hrozba teroristických útokov v Európe najmä zo strany individuálnych stúpcov radikálneho islamu a v kontexte toho platil aj v roku 2018 na území SR II. stupeň teroristického ohrozenia, vyhlásený ešte v auguste 2017.

V oblasti boja proti terorizmu v nadväznosti na dva predchádzajúce koncepčné dokumenty sa začalo v roku 2018 s prípravami *Národného akčného plánu boja proti terorizmu na roky 2019 – 2022*. Tento kladie dôraz na oblasť prevencie a efektívnu spoluprácu subjektov boja proti terorizmu tak na národnej, ako aj na medzinárodnej úrovni a na zapojenie verejnosti do protiteroristického úsilia štátu.

Príslušné zložky sa sústavne zaoberali činnosťou extrémistických skupín, pôsobením organizovaného zločinu a problematikou ďalších druhov trestnej činnosti.

Národné bezpečnostné analytické centrum, ako analytické, komunikačné a kooperačné pracovisko Slovenskej informačnej služby s medzirezortným zastúpením, venovalo zvýšenú pozornosť najmä identifikácii a hodnoteniam rizík možného teroristického útoku s dosahom na SR a jej občanov, rizík vyplývajúcich z nárastu legalizácie pobytov štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR, legálneho a nelegálneho vstupu rizikových osôb na územie SR, extrémistických a radikálnych prejavov v médiách a na internete a hackerských aktivít a kyberterorizmu s dosahom na SR.

Mimoriadna pozornosť sa venovala vyšetrovaniu obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej z februára 2018. Vyšetrovanie prípadu aj s využitím medzinárodnej spolupráce viedlo k prvým výsledkom, keď bolo v septembri 2018 zo spáchania úkladnej vraždy týchto dvoch mladých ľudí vznesené obvinenie voči štyrom osobám, ktoré sú väzobne stíhané. Dostupné zistenia poukazujú na súvislosť tohto činu s podozreniami z ekonomickej trestnej činnosti, ktorej novinárskemu spracúvaniu sa okrem iných tém zavraždený venoval.

Aktivity extrémistickej scény na území SR nepredstavovali priame ohrozenie zvrchovanosti, územnej celistvosti alebo ústavného zriadenia SR, ani neviedli k nárastu násilných extrémistických aktivít, ktoré by mali vplyv na úroveň bezpečnosti SR, výraznou mierou mohli narušiť vnútorný poriadok alebo by ohrozovali jej obyvateľov. V SR najčastejšie dochádzalo k prejavom pravicového extrémizmu. Pravicovo-extrémistická scéna sa usilovala posilňovať svoj politický a spoločenský vplyv prostredníctvom kandidatúry v komunálnych voľbách. K témam, ktoré jej predstavitelia predovšetkým prostredníctvom sociálnych sietí prezentovali, aj naďalej patrili kritika vlády SR, spochybňovanie členstva SR v NATO a EÚ a podpora myšlienok slovanskej vzájomnosti. V jej prejavoch rezonovala najmä protirómska a protiimigračná agenda. Ľavicovo-extrémistická scéna bola málopočetná a názorovo roztrieštená. Trestná činnosť extrémizmu spáchaná v rámci sociálnych sietí sa najčastejšie prejavovala zverejňovaním agresívnych a nenávistných prejavov voči menšinám v diskusných fórach, prezentáciou sympatií k nedemokratickým režimom a zverejňovaním zakázaných symbolov.

V súvislosti s aktivitami neregistrovaného polovojenského zoskupenia Slovenskí Branci (ďalej len „SB“) najviac rezonovali medializované informácie o ich prepojení na slovenskú pobočku ruského motorkárskeho klubu Noční vlci (ďalej len „NV“) – NV Európa (členovia NV asistovali pri anexii Krymu). SB využili objekt sídla slovenskej pobočky motorkárskeho klubu NV na vojenský výcvik, v rámci ktorého bola využitá aj znefunkčnená vojenská technika, ktorá sa tam nachádzala. Aktivity a pôsobenie SB na území SR možno považovať za bezpečnostné riziko najmä v tom, že neoprávnene sa snažia suplovať štátne inštitúcie a ozbrojené zložky a legitimizovať paramilitantný výcvik svojich členov a používanie vojenských taktík. Dlhodobým bezpečnostným rizikom pri aktivitách SB, ako aj NV Európa pritom môže byť aj využívanie niektorých členov v kontexte šírenia tzv. hybridných hrozieb.

Zaznamenané bolo aj pokračujúce pôsobenie škodlivého sektárskeho zoskupenia, ktorého zástupcovia sa najmä snažili prenikať do vzdelávacieho procesu na školách na báze prednášok s protidrogovou tematikou a získavať známe osobnosti pre finančnú podporu a pozitívnu propagáciu svojej činnosti, ako aj pokračovanie snáh pseudoreligiózneho náboženského spoločenstva o ovplyvňovanie procesu registrácie novej cirkvi v SR a aktivity, pri ktorých existovalo reálne podozrenie z psychickej manipulácie jeho členov.

Z hľadiska celkového počtu trestných činov zistených na území SR a ich objasnenosti možno vývoj bezpečnostnej situácie na území SR v porovnaní s predchádzajúcim obdobím hodnotiť pozitívne. Aj v tomto období pokračoval trend v postupnom znižovaní celkového nápadu trestnej činnosti, pričom celkový počet trestných činov zaznamenaných za rok 2018 (61 392) bol najnižší od roku 1989 (69 827).

Z analýzy prípadov spáchaných zločineckými skupinami a organizovanými skupinami vyplynulo, že neboli zistené nové formy a spôsoby páchania trestnej činnosti, rovnako nebol zaznamenaný výrazný nárast alebo pokles jednotlivých druhov trestných činov. Situácia v tejto oblasti bola porovnateľná s predchádzajúcim obdobím. Skupiny organizovaného zločinu v SR sa venovali predovšetkým hospodárskej, majetkovej a drogovej kriminalite, pričom pri hospodárskej a drogovej kriminalite sú dlhodobo ich hlavnými zdrojmi nelegálne príjmy. Taktiež pretrvával problém so znefunkčnenými ručnými zbraňami kategórie „D“, pričom napriek sprísnenej legislatíve nebola znemožnená úplná spätná funkčnosť zbraní na strelbyschopné.

Z hospodárskej kriminality to boli najmä daňové a subvenčné podvody, machinácie vo verejných obstarávaníach, pašovanie a nelegálna výroba vysoko zdaniteľných tovarov, korupcia pri vydávaní rôznych povolení a pri prenájme a predaji obecného majetku a legalizácia príjmov z trestnej činnosti. Po rozložení najvýznamnejších zločineckých skupín na Slovensku v rámci drogovej kriminality sa uvoľnený priestor snažili obsadiť cudzojazyčné skupiny, ktoré sa popri ekonomickej trestnej činnosti zameriavali aj na cezhraničné pašovanie a obchod s drogami v SR.

Pokračovalo dokumentovanie trestnej činnosti ďalších členov „tradičných“ zločineckých skupín a v roku 2017 vyprofilovanej zločineckej skupiny (pôsobiacej najmä v Trenčianskom kraji). Zachytené boli tiež operatívne informácie týkajúce sa etablovania zahraničných skupín na území SR. V sledovanom období nebola zaznamenaná žiadna tzv. mafiánska vražda, vyšetrovali sa prípady príprav úkladných vražd najmä s motívom sporov medzi podnikateľmi, resp. majetkových sporov.

U násilnej kriminality bol zaznamenaný pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 351 trestných činov pri súčasnom miernom zvýšení objasnenosti. Pozitívom u násilnej kriminality bol nesporne zistený pokles počtu trestných činov vražd. Na úseku lúpeží bolo zaznamenaných celkom 475 trestných činov, čo je o 6 trestných činov viac ako v roku 2017. Objasnenosť lúpeží vzrástla o 4,42 % a dosiahla úroveň 71,58 %.

Pri mravnostnej kriminalite došlo k miernemu zvýšeniu počtu zistených prípadov o 44, avšak bol zaznamenaný pokračujúci pozitívny trend v objasňovaní tejto kriminality, keďže bolo objasnených o 21 prípadov viac. Najpočetnejšiu skupinu mravnostných trestných činov stále predstavuje trestný čin sexuálneho zneužívania.

Pri majetkovej a ekonomickej kriminalite pretrvával dlhodobo klesajúci trend a zvyšujúca objasnenosť týchto druhov kriminality. V ekonomickej kriminalite, ktorá počtom zistených prípadov celkovo predstavovala 22,01 % podiel zo všetkých trestných činov spáchaných na území SR, došlo k medziročnému poklesu väčšiny trestných činov. Výrazný pokles nastal na úseku daňovej kriminality, ochrany meny, úverových podvodov a podvodov. Na úseku krádeží vlámaním bol zaznamenaný pokles zistených trestných činov o 1 191 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Najväčší podiel na krádežiach vlámaním predstavovali krádeže vlámaním do bytov a chát. Aj v roku 2018 bol opätovne zaznamenaný nižší počet krádeží motorových vozidiel. Pri uličnej kriminalite bolo zaznamenaných o 958 trestných činov menej ako v roku 2017, zároveň došlo k zvýšeniu objasňovania tejto kriminality o 5,2 %.

V oblasti trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi bola SR krajinou pôvodu obetí obchodovania s ľuďmi, resp. zdrojovou krajinou a tranzitnou krajinou, pričom v roku 2018 sa stala aj miestom najčastejšieho vykorisťovania slovenských obetí obchodovania s ľuďmi. Slovenské obete obchodovania s ľuďmi boli ďalej najčastejšie vykorisťované v Nemecku, v Spojenom kráľovstve a v ďalších krajinách prevažne západnej Európy. V roku 2018 bolo evidovaných spolu 46 obetí obchodovania s ľuďmi.

Nelegálna migrácia na území SR medziročne vzrástla o 4,2 % (celkovo 2 819 zadržaných). Dominantný podiel na celkovej nelegálnej migrácii tvoril neoprávnený pobyt s 87,7 %. Viac ako polovičný podiel na celkovej nelegálnej migrácii tvorili neoprávnené pobyty zistené počas výstupnej hraničnej kontroly na pozemnej hranici (Ukrajinci vracajúci sa na

Ukrajinu). Takmer tretinový podiel na celkovej nelegálnej migrácii tvoril neoprávnený pobyt vo vnútrozemí. Najpočetnejšiu skupinu v tejto kategórii tvorili „overstayeri“ (cudzinci, ktorí vstúpili legálne na územie Schengenského priestoru, avšak ich pobyt sa stal nelegálnym z dôvodu porušenia pobytových podmienok – najčastejšie nedodržaním lehoty uvedenej vo víze, povolení na pobyt, bezvízovej dohode a pod.). SR sa stáva čoraz atraktívnejšou pre ekonomicky motivovaných migrantov – najmä Ukrajincov, Srbov, Rusov a Vietnamicov, a teda nielen tranzitnou, ale aj cieľovou krajinou. Sekundárna migrácia z Maďarska so zadržaním na území SR bola na nízkej úrovni.

V oblasti neoprávneného prekročenia vonkajšej hranice mimo hraničných priechodov na tzv. zelenej hranici vzrástol počet zadržaných z 205 na 262. Napriek nárastu patrí slovensko-ukrajinská hranica, v porovnaní s ostatnými trasami na vstup do EÚ, k málo využívaným. Najčastejší modus operandi je prekročenie hranice pešo v zalesnenom teréne, bez dokladov totožnosti a za pomoci prevádzačov. V oblasti trestnej činnosti prevádzania cez vonkajšiu pozemnú hranicu bol zaznamenaný mierny nárast. SR nebola pre migrantov zadržaných na zelenej hranici cieľovou, ale tranzitnou krajinou v smere do západnej Európy (hlavne do Nemecka). Takmer všetci zadržaní boli na základe readmisnej dohody odovzdaní späť na územie Ukrajiny. Na pozemných hraničných priechodoch vzrástol počet Ukrajincov, ktorí sa o vstup pokúšali napriek platnému zákazu vstupu na územie SR a klesol počet predkladateľov neregulárnych dokladov. Na vzdušnej hranici vzrástol počet cudzincov, ktorí nespĺňali podmienky vstupu na územie SR a následne požiadali o udelenie azylu.

Na úseku pobytovej agendy dlhodobo narastá počet podaných žiadostí štátnych príslušníkov tretích krajín o udelenie, obnovenie alebo predĺženie pobytu. Z toho najviac žiadostí si podali štátni príslušníci Ukrajiny, Srbska a Ruska za účelom zamestnania, podnikania a zlúčenia rodiny (prechodné pobyty). V tejto súvislosti boli vypracované návrhy právnych a aplikačných noriem pre legálnu a nelegálnu migráciu na území SR, pričom zároveň dochádzalo v tejto oblasti k transponovaniu smerníc EÚ. Spracovaná bola tiež *Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*, ktorej prijatie vyplývalo z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. 9. 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii.

V rámci azylových procedúr sa realizovalo správne konanie v 178 žiadostiach a pri ich posudzovaní bol kladený dôraz na vývoj situácie v krajinách pôvodu žiadateľov. Nadobudnutím účinnosti novely zákona o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vypracovanej z dôvodu transpozície smernice EÚ sa zavŕšila druhá etapa budovania spoločného európskeho azylového systému. Zabezpečovaný bol aj humanitárny transfer utečencov a osôb pod ochranou UNHCR (Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov), ktorí sú vystavení hrozbe vyhostenia alebo potrebujú medzinárodnú ochranu najmä zo Somálska a Sudánu.

V roku 2018 pokračovala spolupráca SR s agentúrou FRONTEX (Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž) najmä formou účasti na spoločných operáciách v Grécku, Taliansku, Maďarsku, Poľsku, Chorvátsku, Rumunsku, Ukrajine, Španielsku a Čiernej Hore. V rámci bilaterálnej pomoci pri ochrane štátnych hraníc tretím krajinám boli realizované vyslania do Macedónska a Srbska.

Z hľadiska drogovej scény naďalej boli najrozšírenejšie a najužívanejšie drogy rastliny rodu Cannabis (marihuana), metamfetamín (pervitín) a kokaín dovážaný do SR zo zahraničia medzinárodnými zločineckými skupinami zo západnej Európy a zločineckými skupinami z krajín západného Balkánu. Rozšírilo sa domáce pestovanie marihuany outdoorovým spôsobom v južných a indoorovým spôsobom v severných častiach SR. Na čiernom trhu bol zaznamenaný predaj fentanylových náplastí, vo zvýšenej miere sa užívali anabolické látky, naďalej bol zaznamenaný zvýšený záujem o lieky obsahujúce ketamín. Zvýšil sa počet internetového predaja nielen drog (najmä extáza), ale aj nelegálnych liekov a liečiv. Počet prípadov tzv. farmaceutickej kriminality každoročne rastie, protiprávna činnosť je páchaná

v kybernetickom priestore dlhodobým, organizovaným spôsobom s prepojením nielen na členské štáty EÚ.

Mierne nepriaznivý vývoj bol v oblasti environmentálnej kriminality a v oblasti protiprávnych aktivít s nebezpečnými materiálmi. Za závažný problém je považovaný záujem niektorých teroristických skupín o použitie chemických, biologických, rádioaktívnych alebo jadrových materiálov, pričom aj v roku 2018 došlo k prípadom, kedy sa takéto nebezpečné materiály ocitli na území SR mimo regulárnej kontroly alebo sa objavili ponuky na predaj takýchto materiálov od občanov SR. Špecifickým problémom v tejto oblasti je protiprávne používanie vysokorizikových chemických látok (karbofuran) na trávenie chránených druhov živočíchov alebo poľovnej zveri na verejne dostupných priestranstvách, pričom ide o mimoriadne nebezpečnú látku aj pre ľudské zdravie.

V oblasti environmentálnej kriminality bola mimoriadna pozornosť venovaná problematike nelegálnych aktivít s odpadmi, najmä protiprávne ukladanie a likvidácia odpadov, vrátane odpadov dovážaných zo zahraničia. Bol odhalený prípad rozsiahleho protiprávneho ukladania nebezpečného odpadu na uzatvorenú skládku v Hlohovci a rovnako rozsiahle prípady protiprávneho ukladania odpadu v okolí Bratislavy. Nebezpečnou problematikou, dlhodobo signalizovanou aj zahraničnou komunitou, je aj nelegálny obchod s ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov. Novým bezpečnostným problémom, ktorý sa podarilo odhaliť v roku 2018 je problematika protiprávnych obchodov s falošnými pesticídmi a s látkami ohrozujúcimi ozónovú vrstvu, kde boli odhalené prípady, ktoré naznačujú existenciu dobre fungujúcej medzinárodnej organizovanej trestnej činnosti v tejto oblasti.

V kontexte nepriaznivého vývoja a výrazných bezpečnostných rizík v oblasti environmentálnej kriminality a v oblasti protiprávnych aktivít s nebezpečnými materiálmi bol v medzirezortnej spolupráci pripravený návrh organizačného opatrenia na zriadenie regionálnych pracovísk Policajného zboru určených na odhaľovanie a dokumentovanie tejto trestnej činnosti.

Policajný zbor plnil uložené úlohy v roku 2018 napriek tomu, že dlhodobo sa prejavuje nezáujem o prácu v Policajnom zbore. Neobsadenosť tabuľkových miest v Policajnom zbore k 01.05.2019 bola 1 983 miest. Tento negatívny trend sa prejavuje predovšetkým na základných útvaroch Policajného zboru, kde sa neobsadenosť pohybuje aj okolo 20 %. Kritická situácia na základných útvaroch Policajného zboru je najmä v bratislavskom a trnavskom kraji, ale tento stav sa rozširuje aj do ostatných krajov. Uvedené faktory priamo ovplyvňujú stav bezpečnostnej situácie. Bude preto nevyhnutné v krátkom časovom období prijať adekvátne opatrenia na zvýšenie atraktivity, spoločenskej prestíže a konkurencieschopnosti povolania policajta na trhu práce.

V hodnotenom období justičná stráž na základe písomného príkazu sudcu zadržala a dodala do výkonu väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody 84 osôb. Bolo zaznamenaných 89 prípadov oznámení o uložení nástražných výbušných systémov v objektoch súdov, v ktorých zabezpečujú ochranu poriadku a bezpečnosti. Všetky oznámenia boli po bezpečnostných prehliadkach vyhodnotené negatívne.

Všeobecnú situáciu medzi obvinenými a odsúdenými v roku 2018 možno hodnotiť ako stabilizovanú, neboli zaznamenané žiadne hromadné aktivity, ktoré by priamo ohrozovali bezpečnosť ústavov. V ústavoch boli zaznamenané v niektorých prípadoch náznaky prejavov k radikalizácii, avšak tieto boli príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže monitorované a nevyžiadali si prijatie osobitných preventívno-bezpečnostných opatrení.

V oblasti kritickej infraštruktúry bol schválený aktualizovaný zoznam prvkov kritickej infraštruktúry ako aj zoznam prvkov európskej kritickej infraštruktúry. Koncom roka 2018 bola schválená novela zákona o kritickej infraštruktúre v znení neskorších predpisov, ktorou bol vytvorený nový sektor „Financie“.

Za hodnotené obdobie dostupnosť a tým aj zneužitie bezpilotných lietajúcich prostriedkov (ďalej len „drony“) výrazným tempom naberalo na intenzite. Boli zaznamenané incidenty spôsobené dronmi, či už v oblasti narušenia ochrany súkromia, monitorovania

objektov štátneho záujmu, nedovoleného prekročenia štátnej hranice alebo narušenia bezletových zón (letiská, hraničné pásma) a v zmysle toho vznikajú dôvodné obavy z ohrozenia vnútornej bezpečnosti štátu. SR nedisponovala komplexným systémom na detekciu, identifikáciu a elimináciu lietajúcich dronov, taktiež právna úprava k problematike dronov bola zastaraná.

Z hľadiska jadrovej bezpečnosti bol počet a charakter udalostí v rámci obvyklých prevádzkových porúch bez osobitnej významnosti. Počas inšpekcií v oblasti fyzickej ochrany jadrových materiálov a zariadení neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Celková prevádzka systémov fyzickej ochrany a prevádzka systémov fyzickej ochrany JAVYS a. s. bola stabilná, bez významných porúch a narušení. Zvýšená pozornosť pri zachovávaní bezpečnosti jadrových materiálov a jadrových zariadení bola venovaná opatreniam na zabezpečenie ich kybernetickej bezpečnosti ako súčasti plánov ich fyzickej ochrany. Na zvyšovanie úrovne bezpečnosti v tejto oblasti bol v medzirezortnej spolupráci aktualizovaný materiál „Hrozba jadrovým zariadením a pre jadrové zariadenia v rámci projektového ohrozenia štátu“, v ktorom boli opísané jednotlivé hrozby pre jadrové zariadenia v SR. V tejto súvislosti bol vypracovaný aj materiál „Projektové ohrozenie“, ktorý podrobne rozoberá jednotlivé hrozby a opatrenia na ich elimináciu.

Za obdobie roku 2018 bol zaznamenaný pokles dopravných nehôd o 111 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Pri týchto dopravných nehodách bolo usmrtených o 21 osôb menej ako v roku 2017. Najčastejšími príčinami vzniku dopravných nehôd s usmrtením bolo porušenie povinnosti vodiča a rýchlosť jazdy. V dôsledku týchto príčin bolo usmrtených viac ako 52 % z celkového počtu usmrtených osôb v roku 2018. Z pohľadu počtu usmrtených osôb pri dopravných nehodách možno konštatovať, že bol zaznamenaný druhý najnižší počet po roku 2013, kedy bolo usmrtených 223 osôb.

V oblasti bezpečnosti v cestnej doprave boli z hľadiska stavu cestných sietí prijímané technické opatrenia, okrem iného aj zavedenie pilotného používania rádiového signalizačného systému, doplnenie bezpečnostných zariadení portálových častí tunelov, meteoariadení a oprava záchytných bezpečnostných zariadení. Systematicky sa pristupovalo k riešeniu kritických nehodových miest, k výmene bezpečnostných zariadení, zosilňovaniu vozoviek a rekonštrukcii ohrozených mostov. V oblasti bezpečnosti v železničnej doprave sa začal realizovať projekt zameraný na centralizáciu riadenia systémov bezpečnosti objektov a zabezpečenie štandardov železničných staníc. Zároveň bola ustanovená „Bezpečnostná komisia v železničnej doprave“ na sledovanie vývoja nehôd a riešenie bezpečnosti vrátane poskytovania odporúčaní na predchádzanie opakovaniu sa nehôd. V oblasti bezpečnosti v leteckej doprave pokračovalo skvalitňovanie technického zabezpečenia ochrany perimetra letísk v súlade s medzinárodnými požiadavkami a odporúčaniami. V oblasti lodnej dopravy sa pripravovala štúdia komplexného zabezpečenia bezpečnostnej ochrany majetku na Dunajskej vodnej ceste, ktorá má definovať havarijné opatrenia eliminujúce negatívne dopady najčastejšie sa objavujúcich havarijných scenárov.

V oblasti bezpečnosti poštových služieb sa pokračovalo v implementácii opatrení zameraných na prevenciu trestnej činnosti a v ďalších opatreniach súvisiacich s bezpečnosťou v tomto sektore. V sieťach elektronických komunikácií prebiehalo nepretržité sledovanie situácie v oblasti bezpečnosti a integrity sietí a služieb, ako aj ochrany osobných údajov.

SR na rastúcu sofistikovanosť a dynamiku kybernetických hrozieb a prebiehajúcu informatizáciu spoločnosti reagovala aj v roku 2018 zavádzaním vhodných legislatívnych podmienok, budovaním inštitucionálneho rámca, posilňovaním personálnych kapacít, implementáciou najnovších technologických riešení a intenzívnou spoluprácou na vnútroštátnej i medzinárodnej úrovni.

Schválenie zákona o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý komplexne upravuje oblasť kybernetickej bezpečnosti v SR, znamenalo výrazný pokrok v tejto oblasti a najmä v kontexte jeho ďalšej aplikácie vytvorilo predpoklady na pozitívny vývoj v oblasti riešenia kybernetických bezpečnostných incidentov, šírenia

bezpečnostného povedomia, vydávania znalostných štandardov a šírenia dobrej praxe širokej škále subjektov v nasledujúcich rokoch. V súvislosti s nadobudnutím jeho účinnosti (od 1. 4. 2018) získala jednotka na riešenie kybernetických incidentov Národného bezpečnostného úradu SK-CERT postavenie národnej jednotky CSIRT, spolu s medzinárodným uznaním spojeným s členstvom v organizáciách FIRST a Trusted Introducer. Jednotka zabezpečovala služby spojené s riešením bezpečnostných incidentov, odstraňovaním ich následkov a následnou obnovou činnosti informačných systémov. SK-CERT získaval informácie o hrozbách a incidentoch, ktoré spolu s návrhmi protipatrení zasielali zainteresovaným orgánom a organizáciám. Publikoval aj verejné výstrahy, varovania a ďalšie informácie slúžiace na minimalizovanie, odvrátenie, alebo nápravu následkov incidentov. Na ochrane kybernetického priestoru sa takisto podieľa aj jednotka CSIRT.SK, ktorá je zodpovedná za ochranu a riešenie kybernetických bezpečnostných incidentov v informačných systémoch verejnej správy. Nadväzne na vytvorenie právneho rámca v tejto oblasti sa prioritnou témou stalo budovanie technických a personálnych spôsobilostí, čo spolu budovaním vzdelávacích kapacít od primárneho vzdelávania až po vysoké školstvo predstavuje výzvy aj do ďalších rokov.

V roku 2018 bola zriadená stavovská organizácia zložená z profesionálov v oblasti kybernetickej bezpečnosti a zameraná na zlepšovanie stavu kybernetickej bezpečnosti v SR v spolupráci s verejnou aj súkromnou sférou, ktorej pozitívny prínos sa predpokladá najmä v oblasti šírenia bezpečnostného povedomia, celkového zvýšenia profesionálnej úrovne v oblasti kybernetickej bezpečnosti a spolupráce významných aktérov na národnej úrovni.

Nevznikli žiadne mimoriadne udalosti a okolnosti, ktoré by narušali zabezpečenie ochrany utajovaných skutočností v SR. Pokračoval projekt zameraný na rekonštrukciu a úpravu infraštruktúry v oblasti spracovania utajovaných skutočností a došlo k elektronizácii registrov zahraničných utajovaných skutočností a ich online prepojeniu s registrami orgánov verejnej moci, ktorá nadviazala na prebudovanie zabezpečenej siete utajovanej komunikácie vládnych činiteľov. Kvôli tomu bola pripravená nová vyhláška o administratívnej bezpečnosti.

3.3 Sociálna stabilita štátu

Úlohy v sociálnej politike štátu boli sústredené na podporu rastu životnej úrovne obyvateľstva v oblastiach podpory tvorby nových pracovných miest a zabezpečenia rastu príjmov obyvateľstva. V súvislosti s implementáciou sociálneho programu pre obyvateľov sa zabezpečovali aktívne opatrenia na trhu práce s cieľom nastaviť ho tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný, zabezpečil rovnosť príležitostí a naplňal *Programové vyhlásenie vlády SR*. Sociálna stabilita štátu nebola narušená.

K 31. 12. 2018 žilo na území SR 5 450 421 obyvateľov. V priebehu roku 2018 sa narodilo o vyše 300 menej detí ako v roku 2017. Počet úmrtí sa zvýšil takmer o 400 osôb. V roku 2018 sa zvýšil počet prisťahovaných o 65 osôb a počet vystávaných klesol o 168 osôb v porovnaní s rokom 2017.

Celkový prírastok obyvateľstva v roku 2018 dosiahol hodnotu 7,3 tis. osôb, čo predstavuje medziročný pokles o 476 obyvateľov.

Pokračujúci pozitívny vývoj ekonomiky prispel k medziročnému rastu zamestnanosti aj v roku 2018. Miera nezamestnanosti podľa údajov Štatistického úradu SR sa medziročne znížila na 6,6 %. Oproti roku 2017 poklesol priemerný mesačný počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi o 17,9 %.

V súvislosti s dávkami v nezamestnanosti sa s účinnosťou od 1. 1. 2018 zjednotili podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti v podpornom období na 6 mesiacov. Došlo k úprave dôchodkového veku na rok 2018, ktorý bol stanovený na 62 rokov a 139 dní.

Pre prípad možného ohrozenia bezpečnosti štátu sa v zdravotníckych zariadeniach zabezpečoval rozšírený lôžkový fond na úrovni predchádzajúceho roka. Zabezpečovali sa

opatrenia v oblasti prípravy na riešenie, resp. pripravenosti na riešenie mimoriadnych udalostí týkajúcich sa biologických, chemických a radiačných hrozieb a výskytu nebezpečných nákaz. Bol prijatý nový zákon o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje činnosti v tejto oblasti v praxi už zavedené, ustanovuje nové povinnosti pri výkone štátnej správy v oblasti radiačnej ochrany, nový prístup k používaniu a kontrole rôznych druhov zdrojov ionizujúceho žiarenia a k poskytovaniu služieb dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany. Zákon upravuje limity ožiarenia pracovníkov, čo by malo vylúčiť vznik chorôb z povolania spôsobených ožiareními ionizujúcim žiarením a definuje aj požiadavky na zaistenie bezpečnosti pri používaní rádioaktívnych žiaričov na zabránenie nelegálnej manipulácii s nimi alebo ich zneužitiu.

Na podporu výskumu a vývoja v oblasti bezpečnosti na úrovni EÚ bol implementovaný program Horizont 2020, ktorý vzhľadom na mnohostrannosť bol schopný identifikovať prvky bezpečnosti vo viacerých oblastiach. Slovenské subjekty participovali v 11 projektoch zameraných na oblasť „Bezpečné spoločnosti“ s cieľom využiť nové technológie v boji proti kriminalite a terorizmu, výskum nových nástrojov a komunikačných technológií na ochranu pred prírodnými katastrofami, nehodami a ochranu kritickej infraštruktúry, posilnenie ochrany hraníc vrátane prevencie konfliktov, kybernetická bezpečnosť a ochrana zdieľaných údajov. Pre prvý kontakt záujemcov o projekty programu Horizont 2020 bola zriadená kancelária Národný kontaktný bod. V rámci všeobecných výziev Agentúry pre podporu výskumu a vývoja a v rámci grantových schém VEGA (Vedecká grantová agentúra) a KEGA (Kultúrna a edukačná grantová agentúra) sa v roku 2018 realizovalo celkovo 39 projektov zameraných na rôzne aspekty bezpečnosti. Schválené projekty boli zamerané na rôzne oblasti bezpečnosti ako napríklad: bezpečnosť zdravia, bezpečnosť jadrových reaktorov, potravinovú bezpečnosť, leteckú bezpečnosť a v neposlednom rade aj kybernetickú bezpečnosť. Projekty sa plnia v rôznych časových horizontoch, kde časť z nich bola ukončená v roku 2018 a časť z nich bude ukončená v roku 2019 a 2020.

3.4 Ekonomická stabilita štátu

V roku 2018 ekonomika SR zrýchlila tempo rastu HDP na 4,1 %. Zdrojom rastu boli investície a domáci spotrebiteľský dopyt. Spotreba domácností sa zvýšila v dôsledku priaznivého vývoja na trhu práce, keď rástla zamestnanosť a priemerná mzda. Zároveň rástli ceny potravín, energií a služieb. Dopyt po úveroch zostal na zvýšenej úrovni, čo spôsobilo rast zadlženosti domácností. Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) sa preto zamerala na stanovenie sprísnených podmienok poskytovania úverov a vypracovala novely opatrení NBS o úveroch na bývanie a o spotrebiteľských úveroch, ktoré nadobudli účinnosť 1. 7. 2018.

Vzhľadom na otvorený charakter domácej ekonomiky bolo najväčším rizikom pre ďalší vývoj slovenskej ekonomiky externé prostredie. Rok 2018 priniesol zhoršenie globálneho makroekonomického výhľadu. Pomerne rýchly rast globálneho hospodárstva sa v roku 2018 mierne spomalil, a to najmä z dôvodu rýchlejšieho ako očakávaného utlmenia ekonomickej aktivity v Európe, Japonsku a Číne. Negatívnym javom bolo aj implementovanie protekcionistických opatrení na úrovni globálnych ekonomických centier vrátane rizika prepuknutia otvorenej obchodnej vojny a rizík spojených s neistotou ohľadom brexitu.

Ziskovosť bankového sektora pokračovala v raste. Dôležitým faktorom rastu zisku, sú aj aktuálne nízke úrovne strát z nesplácaných úverov, ktoré však nemusia byť v dlhodobom horizonte udržateľné. Naopak ziskovosť poisťného sektora zaznamenala medziročný pokles. Podobný vývoj bolo možné pozorovať aj v prípade solventnosti poisťovní, ktorá zaznamenala pokles. Riziková je udržateľnosť ziskovosti, tak bankového ako aj poisťného sektora, pretože je pod tlakom pokračujúceho prostredia nízkych úrokových sadzieb.

SR bola závislá na dovoze strategických energetických surovín. V hodnotenom období nenastalo žiadne prerušenie dodávok primárnych energetických zdrojov. SR disponovala

diverzifikovanými prepravnými trasami a prijímala ďalšie opatrenia v tejto oblasti v podobe vybudovania severo-južného plynárenského prepojenia (Poľsko – Chorvátsko cez krajiny V4). Symbolické otvorenie stavby sa uskutočnilo v septembri 2018 vo Veľkých Kapušanoch. Predpokladaný termín uvedenia do prevádzky je rok 2021. Pokračujúce procesy spojené s výstavbou plynovodu Nord Stream 2 vytvárali riziko negatívnych dopadov na ekonomicko-politické záujmy SR v prípade odklonu súčasného tranzitu plynu cez Ukrajinu a SR. SR zaujímala negatívne stanovisko k budovaniu tohto plynovodu.

Prevádzka elektrizačnej prenosovej sústavy prebiehala v štandardnom režime bez porúch významného charakteru. Celková spotreba hnedého a čierneho uhlia SR mala aj v uplynulom roku klesajúcu tendenciu. Núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, udržiavané Agentúrou pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, v priebehu roka 2018 neklesli pod úroveň 90 dní priemerného denného čistého dovozu a neboli zaznamenané žiadne odchýlky v preprave voči štandardným podmienkam. Priebežne sa monitorovala bezpečnosť dodávok energií vrátane predkladania informácií príslušným orgánom.

V rámci štátnych hmotných rezerv SR boli udržiavané v záujme zabezpečenia potravinovej a energetickej bezpečnosti SR aj ďalšie hmotné rezervy v súlade s koncepciou rozvoja štátnych hmotných rezerv na úrovni minimálnych limitov. Disponibilné skladovacie kapacity na skladovanie potravinárskych komodít boli dostatočné.

Mobilizačné rezervy sú v stave použiteľnosti na základe plánov údržby technických odporúčaní výrobcov. V roku 2018 sa nerealizovala tvorba mobilizačných rezerv z dôvodu nepridelených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. V oblasti pohotovostných zásob sa pokračovalo v doplnení komodít v súlade s vládou SR schváleným *Návrhom tvorby pohotovostných zásob na roky 2017 – 2018*.

3.5 Ochrana životného prostredia

V roku 2018 pokračoval v SR trend dlhodobého zlepšovania stavu životného prostredia vo viacerých oblastiach. Klesali emisie väčšiny sledovaných znečisťujúcich látok v ovzduší, ako aj emisie skleníkových plynov.

V oblasti biologickej bezpečnosti používateľa genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov vykonávali v uzavretých priestoroch činnosti zaradené do rizikovej triedy 1 až 3. Praktické pokusy s pestovaním geneticky modifikovaných vyšších rastlín sa na území SR nerealizovali.

V rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia bola vyhlásená výzva na prevenciu, prieskum, monitoring a sanáciu havarijných zosuvov svahov. V súčasnosti sa vykonáva sanácia siedmich svahových deformácií (lokalita Brezovička, Ďačov, Kapušany, Ondrašovce, Petrovany, Stránske a Varhaňovce).

Pokračovalo vykonávanie odborného technicko-bezpečnostného dohľadu nad vodnými stavbami (priehrady, poldre, vodné elektrárne, odkaliská). Na viacerých vodných stavbách bolo identifikované riziko porúch ich technologických zariadení. Na priehradách Liptovská Mara, Horné Orešany a na ich povodiach bola vykonaná analýza pre prípad extrémnych povodní v súvislosti s prebiehajúcimi klimatickými zmenami. Derivačné kanály vážskej kaskády (lokalita Sučany, Lipovec, Mikšová a Považská Bystrica) aj naďalej predstavujú potenciálne hrozby pre obyvateľstvo a životné prostredie. Tieto stavby si vyžadujú komplexnú sanáciu.

Bolo tiež realizovaných viacero operačných programov a projektov zameraných na prieskum, monitorovanie a sanáciu existujúcich environmentálnych záťaží v 119 najrizikovejších lokalitách na území celej SR.

Bezpečnosť a prevádzkyschopnosť úložísk ťažobného odpadu, ako aj väčšiny odkalísk na území SR, bola zabezpečená. Pokračovalo ich monitorovanie z pohľadu environmentálnej záťaže. Ako rizikové sa naďalej javí najmä odkalisko Nižná Slaná, ktorého vlastníck nezabezpečuje technicko-bezpečnostný dohľad ani kontrolu.

V oblasti environmentálnej bezpečnosti a eliminácie environmentálnych rizík bola venovaná pozornosť problematike manažmentu chemických látok a prevencie závažných priemyselných havárií. Dôležitou oblasťou bola aj prevencia a náprava environmentálnych škôd a biologická bezpečnosť. V roku 2018 nebola hlásená žiadna závažná priemyselná havária. Preverovaných bolo viacero prípadov potenciálnych environmentálnych škôd, ktoré sa týkali predovšetkým odpadového hospodárstva a škôd na biodiverzite. Najväčšie riziko v oblasti odpadového hospodárstva dlhodobo predstavuje problematická skládka Vlčie hory pri Hlohovci.

V roku 2018 bolo vykonaných spolu 52 817 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, z nich 8,2 % vykazovalo nedostatky.

V oblasti zdravia a ochrany zvierat sa na území SR nevyskytli žiadne ohniská nákaz zvierat. Závažnou pretrvávajúcou hrozbou je výskyt afrického moru ošípaných v okolitých krajinách. V tejto oblasti sa vykonával sprísnený dozor chovov ošípaných s cieľom minimalizovať riziko prenosu tejto nákazy na územie SR.

Pokračovali práce pri odstraňovaní následkov veterných kalamít.

Vláda SR schválila aktualizáciu *Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy*, ktorej cieľom je zvýšenie odolnosti a zlepšenie pripravenosti SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanovenie inštitucionálneho rámca a koordinačného mechanizmu na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach.

4. Predpokladané trendy vývoja bezpečnostnej situácie

V najbližších rokoch je možné predpokladať pretrvávajúce väčšiny základných trendov vývoja bezpečnostnej situácie. Nestabilita, neurčitosť a nízka predvídateľnosť vývoja však zostávajú určujúcou črtou širšieho bezpečnostného prostredia.

Na globálnej úrovni sa predpokladá pokračujúce spochybňovanie medzinárodného poriadku založeného na medzinárodnom práve, zintenzívnenie súperenia veľmocí najmä USA, Číny a Ruska, vrátane súperenia v ekonomickej a technologickej rovine, zrýchľovanie technologického rozvoja, intenzívnejšie využívanie nevojenských prostriedkov na presadzovanie svojich záujmov a rastúce negatívne prejavy zmeny klímy.

Oslabovanie zmluvných rámcov kontroly zbrojenia, a to aj v súvislosti s vypovedaním *Zmluvy o likvidácii rakiet stredného a krátkeho doletu* a neistotou v súvislosti s americko-ruskými dohodami o jadrových zbraniach, môže zintenzívniť zbrojenie niektorých štátov vrátane vývoja prelomových zbraňových technológií. Predpokladá sa aj pokračujúce úsilie smerujúce k militarizácii vesmíru.

Riziká šírenia zbraní hromadného ničenia sa v najbližšom období pravdepodobne nezmenia. V procese novej denuklearizácie kórejského polostrova a aj zmrazeného iránskeho jadrového programu sú očakávania limitované. Osobitne v prípade Iránu je však vývoj v dôsledku rastúceho napätia medzi ním a USA nepredvídateľný. Severnú Kóreu a Irán môžu viesť ich ekonomické ťažkosti k zvýšenej medzinárodnej asertivite v snahe o zmenu politiky iných štátov. V ázijskom regióne pretrvávajú riziká incidentov v kontexte územných sporov viacerých štátov, a to aj štátov s jadrovými zbraňami s potenciálne vážnymi dopadmi na bezpečnostnú situáciu. Aj vývoj politicko-ekonomickej situácie vo Venezuele môže za určitých okolností ovplyvniť bezpečnostnú situáciu vo svete.

Bezpečnosť v Európe bude naďalej najviac ovplyvňovaná vývojom na východ a juh od hraníc členských štátov EÚ. Členské štáty NATO/EÚ vrátane SR budú vystavené širokému spektru hrozieb porovnateľnému s minulým rokom, ich intenzita sa však môže meniť.

Predpokladá sa pretrvávajúce napätia vo vzťahoch NATO/EÚ a Ruska. Ozbrojený konflikt na Ukrajine, v kontexte nezmenených pozícií zúčastnených, bude pravdepodobne naďalej pokračovať, pričom nemožno vylúčiť ani náhle zvýšenie jeho intenzity. Nemožno vylúčiť ani nové incidenty medzi Ruskom a Ukrajinou alebo iné formy tlaku na Ukrajinu

vystavenú aj súboru vlastných zložitých politických a ekonomických problémov. Nepriaznivý vývoj na Ukrajine môže výrazne ovplyvniť aj bezpečnostnú situáciu SR.

Predpokladá sa zvyšovanie vojenských kapacít a sofistikovaných spôsobilostí ozbrojených síl Ruska a pokračovanie selektívneho uplatňovania jeho záväzkov v oblasti kontroly konvenčných ozbrojených síl v Európe.

Je možné očakávať pokračovanie hybridných kampaní, najmä škodlivé informačné pôsobenie na členské štáty NATO/EÚ a ich partnerské štáty predovšetkým s cieľom ovplyvniť politické procesy v týchto štátoch alebo ich zahraničnopolitické rozhodnutia a narušiť súdržnosť v rámci NATO/EÚ. Na šírenie škodlivej propagandy, dezinformácií a extrémistického obsahu sa bude naďalej využívať najmä virtuálne prostredie, predovšetkým internetové sociálne siete.

V transatlantických vzťahoch sa nepredpokladajú zásadné zmeny, pričom sa očakáva pretrvávanie rozdielnych názorov USA a EÚ na riešenie niektorých otázok medzinárodnej bezpečnosti, ale aj pokračovanie implementácie spoločných rozhodnutí v rámci NATO.

Nezhody medzi členskými štátmi EÚ v niektorých otázkach (napr. riešenie migrácie, prehlbovanie integrácie), politická a sociálno-ekonomická situácia v niektorých štátoch, ale aj prípadné posilnenie euroskeptických strán v Európskom parlamente môžu spôsobovať určité obmedzia v reformnom úsilí v EÚ. Dopady odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ sa okrem oslabenia geopolitického postavenia EÚ môžu negatívne prejavovať najmä vo vývoji ekonomiky, avšak situácia na írskom ostrove najmä v prípade tzv. tvrdého brexitu by sa mohla stať nepredvídateľnou, a nie je možné vylúčiť ani zvýšený výskyt násilia.

Vývoj na západnom Balkáne, kombinujúci pozitívne euroatlantické integračné trendy s rizikovými faktormi miestnej nestability, sa pravdepodobne nezmení. Predpokladá sa aj pokračovanie trendov vývoja na Blízkom východe a na africkom kontinente. Ozbrojené konflikty, zlyhávanie štátov, chudoba a nepriaznivé životné prostredie, pôsobenie nadnárodných teroristických organizácií a ďalšie javy v týchto regiónoch, pretrvávajú ako faktory ovplyvňujúce bezpečnostnú situáciu EÚ v súvislostiach jej ohrozenia terorizmom a masovou nelegálnou migráciou. Jedným z faktorov vývoja bezpečnostnej situácie v širšom regióne pravdepodobne bude naďalej neriešený izraelsko-palestínsky konflikt, do ktorého môže novú dynamiku priniesť očakávaný plán USA.

Súčasťou týchto rizikových faktorov je aj ideologické pôsobenie islamistických skupín, pričom ich propaganda môže nájsť odozvu najmä v niektorých štátoch západnej Európy a spolupôbiť na pretrvávanie zvýšenej úrovne teroristickej hrozby v EÚ.

Napriek vojenskej porážke a oslabeniu kapacít Daesh (tzv. Islamského štátu) sa nepredpokladá zníženie rizika teroristickej hrozby v Európe. Táto džihádistická organizácia bude pravdepodobne naďalej schopná udržať si ideologický vplyv na jej členov a prívržencov vo svete a pokračovať v nabádaní k ďalším teroristickým útokom proti západným cieľom. V tejto súvislosti možno predpokladať pokračovanie trendu menej sofistikovaných, logisticky a finančne nenáročných individuálnych útokov predovšetkým na tzv. mäkké, civilné ciele pomocou ľahko dostupných dopravných prostriedkov, resp. chladných alebo ručných strelných zbraní. Riziko teroristickej hrozby bude pretrvávať aj zo strany Al-Káidy a jej pridružených skupín, a to aj v kontexte jej výziev individuálnym útočníkom k realizácii teroristických útokov. Do budúcnosti nemožno však vylúčiť ani realizáciu útoku väčšieho rozsahu, ktorým by Al-Káida opätovne získala dominantnú úlohu v rámci globálneho džihádu.

Budú pretrvávať aj riziká súvisiace s návratom tzv. zahraničných bojovníkov do domovských štátov v EÚ. Územie SR pravdepodobne naďalej nebude patriť k prioritným cieľom teroristických útokov, predpokladá sa však pretrvávanie ohrozenia na úrovni uplynulého roka.

V oblasti vývoja nelegálnej migrácie do členských štátov EÚ vrátane problematiky migrácie do SR sa najbližšie roky nepredpokladajú zásadné zmeny a keďže tu pôsobí viacero

faktorov, ktoré majú systémový charakter, je pravdepodobné, že migračné tlaky na EÚ pretrvávajú.

V krátkodobom horizonte sa nepredpokladajú zásadné zmeny vo vývoji extrémizmu v SR, resp. jej extrémistickej scény, ani v oblasti organizovaného zločinu. Vývoj v tejto oblasti, ako aj celkovej trestnej činnosti SR, bude ovplyvňovaný viacerými faktormi vrátane vývoja sociálnej situácie. Trend poklesu celkovej kriminality a v jej rámci aj ekonomickej kriminality možno očakávať aj v nasledujúcom období, a to najmä v oblasti daňovej kriminality a legalizácie príjmu z trestnej činnosti. V oblasti drogovej trestnej činnosti sa v najbližších rokoch neočakáva výrazná zmena pri výrobe a distribúcii omamných a psychotropných látok. Predpokladá sa však zvýšenie objemu pestovanej marihuany v predaji v SR a bude pokračovať dovoz metamfetamínu a marihuany z Českej republiky. Zároveň sa predpokladá ďalší výskyt syntetických kanabinoidov, najmä v prostredí sociálne slabších vrstiev, ako aj pokračovanie presúvania obchodovania s drogami do kybernetického priestoru.

Predpokladá sa, že počet útokov, hrozieb a zraniteľností systémov a služieb v kybernetickom priestore SR, ako aj v celosvetovom meradle, bude narastať. Tento vývoj súvisí najmä s digitalizáciou spoločnosti, ako aj s nárastom počtu útočníkov a vývojom a dostupnosťou nástrojov na realizáciu rôznych foriem útokov.

Na základe monitoringu incidentov v kybernetickom priestore SR možno predpokladať, že aj v nasledujúcom období budú najpočetnejšie incidenty spadajúce do kategórií nežiadúci obsah (rôzne formy malwaru), získavanie informácií (phishing, sociálne inžinierstvo) a znepriístupnenie služby (DoS, DDoS), nakoľko tieto formy útokov predstavujú často najefektívnejšiu cestu, ako môže útočník dosiahnuť svoj cieľ. Trend útokov typu APT (Advanced Persistent Threat) na konkrétne ciele – vládne ciele, finančná sféra, významné/kritické súkromné podniky a iné zaujímavé ciele – bude narastať nielen v globálnom meradle, ale možno predpokladať ich nárast aj v slovenskom kybernetickom priestore. Účelom týchto útokov je špionáž, získavanie osobných údajov, finančných a ekonomických informácií, utajovaných skutočností alebo prístup k prevádzkovým systémom kritickej infraštruktúry.

Pokračovať bude aj hľadanie nových foriem útokov, zneužívanie známych zraniteľností alebo nových zraniteľností (tzv. 0-day zraniteľností), zneužívanie zariadení internetu vecí na zvýšenie efektivity útokov, ako aj zneužívanie nových technológií, ako napríklad umelej inteligencie na zvyšovanie sofistikovanosti a efektívnosti útokov. Taktiež sa predpokladá nárast existujúcej ponuky špecifických útočných nástrojov a poskytovania služieb zameraných na vykonávanie kybernetických útokov na čiernom trhu. To znamená, že takýmto spôsobom budú hrozbou aj menej skúsení útočníci s predpokladom vysokej efektivity útokov.

V oblasti sociálnej stability SR je možné očakávať kontinuitu vývoja v kontexte pokračujúcich hlavných faktorov, akými sú dobrý vývoj ekonomiky SR a zvyšovanie reálnych príjmov domácností, ale aj pretrvávajúce regionálne a sociálne rozdiely, problémy integrácie marginalizovaných skupín obyvateľstva a politická a spoločenská polarizácia v súvislostiach emocionálne nabitej spoločenskej atmosféry a vnímania rôznych dlhodobých pretrvávajúcich negatívnych spoločenských javov.

Z hľadiska vývoja faktorov s dosahom na ekonomickú stabilitu SR sa predpokladá spomalenie rastu ekonomiky, čo súvisí s negatívnymi rizikami v externom prostredí, najmä cyklickým ochladzovaním ekonomík eurozóny, stupňujúcim sa protekcionizmom v medzinárodnom obchode a brexitom. Ekonomická stabilita SR by tým nemala byť zásadne dotknutá s ohľadom na pozitívny vývoj vo vnútornom prostredí, ako pokles nezamestnanosti a rast reálnych príjmov, hoci aj v týchto oblastiach pretrvávajú určité riziká. Rizikom pre vývoj eurozóny budú najmä geopolitické neistoty, náhle a zásadné zmeny na finančných trhoch a rozsah problematických úverov, resp. udržateľnosť verejného dlhu niektorých jej štátov. V oblasti energetiky sa zachová závislosť na dovoze energetických surovín zo zahraničia, pričom by sa úroveň energetickej bezpečnosti nemala zásadne meniť. Rizikovým faktorom s

negatívnym dosahom na SR najmä v politickej a ekonomickej rovine bude dostavba plynovodu Nord Stream 2 s potenciálnym odklonom prepravy časti zemného plynu mimo územia SR a Ukrajiny.

Z hľadiska vývoja stavu životného prostredia SR je možné očakávať pretrvávajúce negatívne javy napríklad v oblasti kvality vôd (okrem pitnej vody), geologických hazardov (havarijné zosuvy), prekyslenia a vodnej erózie pôdy, zdravotného stavu lesov, tvorby odpadov alebo v oblasti biodiverzity. Pokračovať budú aj prejavy zmeny klímy vrátane náhlych mimoriadnych udalostí prírodného charakteru, ktorých výskyt a rozsah budú naďalej variabilné a predvídanie problematické.

Záver

SR zachovávala svoju bezpečnosť v zhoršenom bezpečnostnom prostredí najmä v dôsledku vývoja bezpečnostnej situácie vo východnom a južnom susedstve EÚ v ostatných rokoch. Vplyv konkrétnych hrozieb a faktorov na bezpečnosť SR sa vyvíjal ako súčasť dynamicky meniaceho sa bezpečnostného prostredia, v ktorom vznikajú aj nečakané udalosti.

Bezpečnosť SR bola zachovaná realizáciou opatrení na úrovni SR aj v medzinárodnej spolupráci. SR realizovala svoje bezpečnostné záujmy s využitím širokého spektra nástrojov vrátane aktívneho pôsobenia v zahraničí, pričom potvrdzovala svoju proeurópsku a proatlantickú orientáciu. Činnosť príslušných orgánov sa zameriavala aj na zvyšovanie úrovne zabezpečenia obrany štátu, na boj proti kriminalite na území SR, na posilňovanie energetickej a kybernetickej bezpečnosti SR. Vysoký ekonomický rast SR pozitívne ovplyvňoval životnú úroveň obyvateľstva a tým aj sociálnu stabilitu štátu. Pozornosť sa venovala aj bezpečnosti v kontexte životného prostredia vrátane adaptácie na zmenu klímy.

Správa za rok 2018 potvrdzuje potrebu naďalej venovať zachovávaniu bezpečnosti štátu prioritnú pozornosť vrátane adekvátnej reflexie rastúcich nárokov v oblasti identifikácie bezpečnostných hrozieb a ich riešenia. V roku 2018 sa v nadväznosti na dokončenie analýzy bezpečnostného systému SR rozhodlo o potrebe systémového definovania opatrení na jeho skvalitnenie prostredníctvom vypracovania *Koncepcie bezpečnostného systému SR*. Vo viacerých oblastiach sa prijímajú ďalšie konkrétne opatrenia. V tomto kontexte správa za rok 2018 navrhuje na zachovanie bezpečnosti SR realizovať nasledovné opatrenia.

Opatrenia na zachovanie bezpečnosti SR v nasledujúcom období

Opatrenie č. 1:

Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR návrh Stratégie ochrany pred útokmi bezpilotných prostriedkov v oblasti kritickej infraštruktúry, ochrany súkromia, neoprávneného monitorovania objektov štátneho záujmu, ochrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov, nedovoleného prekročenia štátnej hranice alebo narušenia bezletových zón na území SR.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo hospodárstva SR a Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Termín: do 31. 12. 2020

Opatrenie č. 2:

Vypracovať analýzu vzdelávania a prípravy v oblasti civilnej ochrany a krízového plánovania na úrovni štátnej správy, samosprávy a v rámci jednotiek na plnenie úloh civilnej ochrany obyvateľstva.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR

Termín: 31. 12. 2020

Opatrenie č. 3:

Vypracovať a predložiť na rokovanie Bezpečnostnej rady SR návrh Metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti SR.

Zodpovedá: Úrad vlády SR

Termín: do 31. 1. 2020